
Psykisk sammenbrudd

BOKOVERSIKT

Boken er en skjønnlitterær skildring av et psykisk sammenbrudd: Hovedpersonen vil fortelle om angsten sett innenfra. Den er ikke rettet spesielt mot leger, men kan leses både for forøket empati med pasienter som er ”blåst vindskeive”, og som en allmennmenneskelig litterær opplevelse. Også leger kan få sammenbrudd.

Førsteutgaven som kom i 1979, ble i sin tid oppfattet som grensesprengende i forhold til åpenhet omkring psykiske lidelser. Årets nyutgave kan sees som et etterspill til at Kjell Magne Bondevik stod frem med sin depresjon. Bokens hovedperson er filmskaperen Morgen Schmiedt, som i jeg-form forteller hvordan han etter et sykehusopphold ønsker å lage film om sin historie. Man aner at den har et temmelig selvbiografisk preg fra Carl Fredrik Prytz’ side.

Selve oppbygningen av historien holder en gjennomgående kronologi, men kan til dels leses som en psykoanalytisk prosess, hvor forskjellige fragmenter veves sammen til et narrativ. "Helten" i historien er da også den privatpraktiserende psykiateren dr. Hansen, som Morgen Schmiedt omsider kommer til etter å ha blitt behandlet noe nedlatende av psykolog og leger på sykehuset. Hansen møter ham med respekt og en psykoanalytisk orientert "snakkekur", i tillegg til å justere på medikamentene forskrevet fra sykehuset. Sammenbruddet starter med et ekteskapsbrudd, og vi følger Morten Schmiedt gjennom først et opphold på rekonvalesenthjem, deretter innleggelse og reinnleggelse ved sykehuset, inntil han sitter i Paris med kunstnerstipend.

I forhold til sykehusets indre liv, kan vi være lettet over at mye av ideologien rundt arbeidsgrupper og fellesmøter i dag fremstår som anakronistisk. Forhåpentligvis gjelder dette også for mangelen på empati og integritet hos terapeutene, hvor bl.a. psykolog Eigeland opptrer med en arrogant og sjikanerende "ta-Dem-sammen"-holdning, og en dr. Sunne overskrider alle grenser ved å utnytte en kvinnelig pasient seksuelt.

Men vi får også våre skildringer av medpasientene, og ser hvordan fellesskapet dem imellom gir grobunn for vekst: "Det eneste en kunne bli frisk av, var medmenneskelighet". Ut ifra hovedpersonens sykdomssymptomer synes han å ha en blanding av angst og depresjon, med enkelte paranoid psykotiske gjennombrudd og en krise med suicidal tanker. Han reiser seg imidlertid til slutt, og hans vei frem mot vitalitet er beskrevet med stor fortellerkunst. De nære relasjonene er her det viktigste; hans nyfunne kjærlighet Annemarie og sønnen lille-Morten.

Fortellingen avsluttes med at han sitter i Paris og har innlevert sitt filmmanus. Han har fått realisert sitt forsett på sykehuset: "De som overlevde, skulle berette."

IngeborgKjøk

Senter for metadonassistert behandling

Oslo

Publisert: 10. desember 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.